

За автора

Андрей Неделчев е завършил английска филология в СУ "Св. Климент Охридски". Партньор е в частна фирма за събитийен мениджмънт и има дългогодишен опит като устен преводач от и на английски език.

Специализациите му включват курс на обучение по християнска апологетика към Zacharias Trust в Оксфорд, Англия, и лятна специализация в Wheaton College, Илинойс, на тема "Актуалността на апологетичния метод на Дж. К. Честъртън за епохата на постмодернизма". Интересува се от богословие, история, философия, английска художествена литература, музика и филми. Поддържа личен блог [Из чаршията](#). Член е на УС на Сдружение "ХАРТА". Със съпругата си, Катрин Габор, имат син, Филип. [Още >](#)

Следколеден блус или защо, ако не сте се почувствали в коледно настроение, може би сте нормални

[Андрей Неделчев](#)

(Статията е предоставена с любезното съдействие на екипа на Електронно списание за християнска апологетика HARTA.BG-INFO, издание на сдружение [ХАРТА](#), публикувана в тема: [Вяра, личност и общество](#).)

Тази статия трябваше да бъде завършена сутринта на 24-ти декември 2007 г., но вместо това я пиша вечерта на 29-ти и само Бог знае кога ще я завърша. В най-добрия случай ще я четете на 30-ти декември, ден преди навечерието на Нова година. Междувременно със съпругата ми и сина ни прекарахме приятна Бъдни вечер, бяхме на църква на 25-ти сутринта, а в ранни зори на 26-ти се оказа, че Филип, нашият син, е вдигнал близо 39 градуса температура. Няколко часа по-късно тя вече беше 39.5, а аз хвърчах с колата по заледените улици на София, за да доведе лекарката, която да го прегледа. За капак, на следващата нощ се разболях и аз. Накратко, следколедните дни, които се предполага да бъдат прекарвани в блажена почивка и радост, за мен и любимата ми бяха изпълнени с тревога, неспане и страхотна умора. Сега, като гледам назад, си мисля, че нищо не би могло да осигури по-подходящ контекст за следващите размисли.

С приближаването на Рождество всички медии ни заливат с информация за различните традиции около празника. Едни ни наставляват колко и какви гозби трябва да има на трапезата, какво трябва да се казва и прави. Други предават историята за бебето Исус, но със същия тон, с който се разказват и преданията за Крали Марко например. Със сигурност има и изключения, но като цяло оставам с впечатлението, че за мнозинството хора, разказът за раждането на Исус е просто легенда, в която, ако е имало за основа някакви действителни факти, то с хода на времето те са претърпяли такива изменения, че вече е невъзможно да се знае какво точно се е случило. Но и няма значение. Само ограничени буквалисти биха отдавали важност на историческите „факти“.^[1] По-важен е духът на историята, а именно грижата за ближния, вниманието към близките и приятелите, чувствата на щедрост, мир, добронамереност, любов... Затова около Рождество всеки се стреми да се държи по-добре с другите, ако не за друго, то поне, за да не си разваляме приповдигнатото настроение.

Това са хубави неща, но те не издържат на изпитанията на ежедневието. Как да ти е до празник, когато някой вкъщи е болен, или пък заплатата ти пак не стига, за да купиш желаните подаръци на любимите си хора, междуличностните конфликти в работата ти са те изнервили до крайност, или пък навръх Коледа ти се развали колата, а в сервиза ти казват, че повредата ще ти струва няколко стотин лева. Непредвидени. Да не говорим, че има хора, които нямат никакви близки, камо ли пък болни. Други са безработни, така че нямат въобще никаква заплата, а подаръците, ако изобщо ги има, са мизерни. Има хора, за които онези, които би трябвало да са им любими, са всъщност източник на постоянно малтретиране и тормоз. Какво може да означава Рождество Христово за тях?

Какъв смисъл има този празник за теб, ако си нещастен, в неблагоприятно положение, самотен? Какво изобщо има да се празнува?[2] Всичките проповеди и призови по Рождество, като че ли предполагат, че човек е относително добре или поне има едно нещо, за което да се хване. Но ако Рождеството на Христос наистина е било толкова значително събитие само по себе си, не би ли следвало автоматично да поражда със своята значимост, без да се налага да се отправят такива множество мотивационни послания? Самата необходимост от подобни призови, като че ли подкопава тежестта на събитието само по себе си. Не е ли вярно, че продуктите, които имат нужда от много реклама, най-вероятно не си струват?

Това не е апологетична статия, а само някои лични размишления, така че не считам за нужно да привеждам аргументи. Искам просто да изкажа това, което за мен дава основания да празнуваме по Коледа. Същността на този празник не са емоциите или атмосферата. Те са променливи и изключително много зависими от обстоятелствата, в които се намира човек в момента. Ако Рождество се свеждаше до тях, то моето семейство не би могло да празнува тази година, защото каква атмосфера може да търсиш в състояние на непрестанна тревога за здравето на детето си и в апартамент, където наред с коледната украса се търкалят лекарства, във всяко легло лежи по един болник, а храната стои недокосната, защото на никого не му е до ядене? Но ние все пак празнувахме. Защото не само, че Рождество не зависи от обстоятелствата или емоциите, но и въпросните чувства не са необходимост за съпреживяване на празника. За да празнувам Рождество Христово не е нужно да ми е весело, леко на душата или да съм настроен добронамерено към всички. Всъщност, може да се каже, че по-скоро празникът поражда такива чувства, а не те него.

В крайна сметка, празникът Рождество Христово е просто спомняне на едно обективно историческо събитие.[3] Всичко положително и приятно около тази дата произхожда от актуалността на това събитие и до днес. Какви са фактите? Бог, Творецът и Властелинът на всичко видимо и невидимо, става човек.[4] Звучи изключително просто и е истина, която може да се разбере дори от децата. Същевременно, никой човек не може да претендира, че е осмислил всеки аспект и всички следствия от нея. Неслучайно Библията изразходва около 900 стр., за да подготви читателя за разкриването на този факт, а след това около 200 стр. разглеждат следствията от него. В този смисъл ще ми бъде трудно да обясня с две думи каква е актуалността на това събитие - случило се веднъж завинаги преди около 2000 г. - за мен днес. Но ще се опитам.

Причината да празнувам Рождество Христово като празник е, че след първоначалния исторически факт действителността радикално се е изменила. Богът вече е един от нас.[5] Именно парадоксът, че Исус е едновременно Бог и човек ми позволява да

изпитвам страхопочитание, когато се обръщам към Бога в молитва, а същевременно да го моля да ми осигури място за паркиране. Неговото всемогъщество ми дава основания да му се моля да даде здраве на сина ми, а смирението и достъпността му ми позволяват да обръщам внимание и на дреболии като коледната украса и тиквеника, баницата и погачата. Защото Въплъщението явно показва, че за Бога човешкото ежедневие е нещо ценно и познато. Затова празнувахме.

За съпругата ми и мен самият Бог не е отвличена богословска абстракция, а съвсем активно намесваща се в живота ни особа. По тази причина и можем да честваме Рождеството на Христос със или без настроение, независимо от обстоятелствата. А истината е, че Бог намира начини да ни разведрява и в най-мрачните ситуации, както и да променя самите обстоятелства. Няма нужда християните постоянно да се оплакваме от липсата на правилно отношение към Рождество Христово и да подбуждаме със съзлививи ефекти празничното чувство на околните. Можем просто да бъдем по-ясни за смисъла и значението на първоначалното Събитие. За да няма никой, който да не знае как би изглеждал Бог, ако беше един от нас.

Бележки:

[1] По една или друга причина, като че ли повечето хора вече възприемаме за даденост относителността на понятието „исторически факт“. Приемаме, че историята е въпрос на гледна точка и е практически невъзможно да знаем кога какво точно се е случило. Разбира се, в това не сме напълно последователни, тъй като всеки си има някакви особено значими за него „факти“, в чиято достоверност е абсолютно убеден и не търпи възражения. Колко разумна и обоснована е тази тенденция е предмет на друг и дълъг разговор.

[2] Задах тези въпроси на някои приятели, които знам, че ще ми отговорят искрено, а не „както трябва“. Отговорите им можете да прочетете в материала [„Разговор за смисъла на Рождество Христово“](#).

[3] В тази статия не представям никаква защита на историчността на библейските разкази за Рождество. На сайта на ХАРТА обаче вече има материали, които се стремят да изложат такава (виж раздел „Богословие и философия“). Разбира се има още много какво да се пише тепърва по въпроса. Не смятаме, че с тези няколко статии сме обосנוвали добре своята убеденост в историчността на библейското повествование. Работата предстои. Във времето, в което живеем, където християнският светоглед е само един от многото, които се предлагат на сергията на плурализма, никой не може да си позволи да не обосновава своите вярвания. Ако настоява, че те са общовалидни и исторически достоверни, разбира се. А християнството има тъкмо такива „нагли“ претенции.

[4] Няма начин да се оцени или разбере скандалността на това твърдение, без да знаем за какъв Бог става въпрос, както и да имаме представа за общия ход на библейската и световна история, в която той участва. За да разбираме по-добре Въплъщението ни трябва контекста на цялото библейско откровение. Всички човешки знания могат да хвърлят светлина върху тази истина, но не могат напълно да я обхванат. В този смисъл, всичко публикувано на сайта на ХАРТА досега и в бъдеще, ще бъде само бележки под линия към Голямото Събитие на Въплъщението. Между другото, християните имаме вредния навик да изказваме някакви неразбираеми богословски термини с вид сякаш

всеки би трябвало да знае какво се има предвид. Това е отвратителна практика и заслужава критика, където и да я срещнете. От друга страна, факт е, че много неща в християнството - включително Въплъщението - са очевидни само, когато си запознат със съответната контекстуална рамка и имаш нужната обща култура. Надявам се със статиите, които ще публикуваме занапред, да разпръсваме мъглата, а не прибавяме към нея.

[5] Любопитен е фактът, но и много показателен, че в една провъзгласяваща се за християнска страна като САЩ, може да се появи песен с текста на песента на Джоан Осбърн "One of Us". Въпросът какво би било, ако Бог станеше един от нас, има вече двадесетвековен отговор.